

Розширення рідин і газів

Physics

Thermodynamics

Temperature & Heat

Рівень складності

легко

Розмір групи

-

Час підготовки

10 хвилини

Час виконання

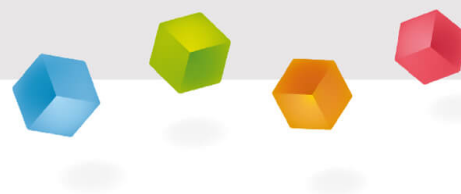
10 хвилини

This content can also be found online at:

<http://localhost:1337/c/64a15a65d99f1f00025276c9>

PHYWE

Інформація для вчителів

Опис

PHYWE

Пластикові пляшки на сонці

Хто цього не знає: пластикова пляшка потріскує на сонці або навіть на снігу.

Це відбувається через зміну температури води та повітря всередині пляшки.

У цьому експерименті розглядаються основи цього принципу.

Додаткова інформація для вчителів (1/3)

PHYWE

попередні знання

Принцип

Учні мають бути ознайомлені з принципом роботи та використанням пальника. Вони також повинні знати про шкалу Цельсія і вміти користуватися термометром.

Повітря і вода нагріваються за допомогою пальника, а зміна об'єму визначається зміною рівня в збірному резервуарі.

Додаткова інформація для вчителів (2/3)

PHYWE

Мета

Завдання

У цьому експерименті учні вивчають основи теплового розширення речовин.

Вимірювання різних змін об'єму під час нагрівання повітря та води.

Додаткова інформація для вчителів (3/3)

PHYWE

Додаткова інформація

У цьому експерименті учні мають якісно спостерігати за розширенням води та повітря під час нагрівання.

Примітка

Коли гумова пробка вставляється в колбу Ерленмейєра, наповнену водою, вода піднімається приблизно на 4 см у скляну трубку.

Переконайтеся, що під пробкою не залишилося бульбашок повітря.

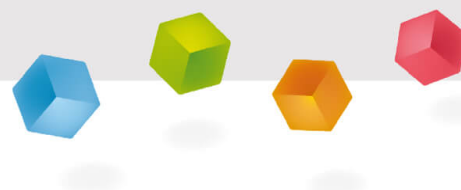
Інструкції з техніки безпеки

PHYWE

До цього експерименту застосовуються загальні інструкції щодо безпечного проведення експериментів під час викладання природничих наук.

PHYWE

Інформація для учнів

Мотивація

PHYWE

Рідини і гази зазвичай розширюються з підвищенням температури.

У випадку рідин, це використовується, наприклад, у термометрі. Термометр містить речовину, яка розширюється, а потім піднімається в маленькій трубці. Це дозволяє легко вимірювати температуру.

Однак, з холодною водою відбувається по-іншому. У діапазоні 0 ... 4 °C об'єм води не розширюється, а стискається. Це так звана аномалія води.

Гази поведуться подібним чином, але ефект відрізняється.

Завдання

PHYWE

Чи змінюється об'єм рідин і газів під час нагрівання?

1. Нагрійте воду і спостерігайте за зміною об'єму.
2. Нагрійте повітря і спостерігайте за зміною об'єму.

Матеріал

PHYWE

Позиція	Матеріал	Пункт №.	Кількість
1	Основа штатива, PHYWE	02001-00	1
2	Штативний стрижень, нерж. ст., l=250 мм, d = 10 мм	02031-00	1
3	Штативний стрижень, нерж. ст., l=600 мм, d = 10 мм	02037-00	1
4	Подвійна муфта	02043-00	1
5	Тримач для скляної трубки	05961-00	1
6	Кільце із затискачем, внутр. діам. 10 см	37701-01	1
7	Дротяна сітка з керамікою, 160 x 160 мм	33287-01	1
8	Універсальний затискач	37715-01	1
9	Мензурка, низька, 100 мл, пластмаса	36011-01	1
10	Мензурка, низька, 250 мл	46054-00	1
11	Мензурка, низька, 400 мл,	46055-00	1

MAIL

Підготовка (1/5)

PHYWE

Зберіть пальник, як показано на рисунках.

рис. 1

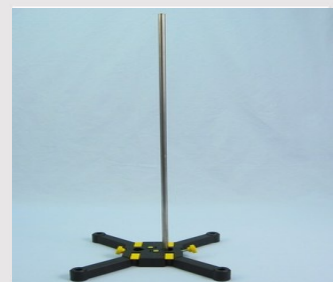

рис. 2

Підготовка (2/5)

PHYWE

Зберіть штатив, як показано нижче на рисунках.

Підготовка (3/5)

PHYWE

Встановіть штатив, як показано на рис. 7- 8.

Увага!

Коли вода нагрівається, кільце штатива і дротяна сітка стають дуже гарячими!

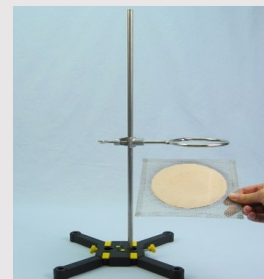
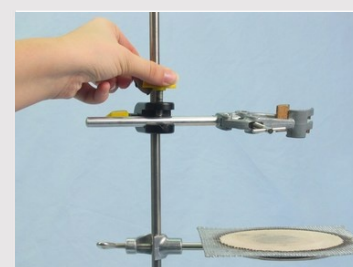

рис. 7

Підготовка (4/5)

PHYWE

Налийте по 100 мл води у маленьку та середню мензурки, а у велику - 200 мл.

Наповнення мензурки водою

Підготовка (5/5)

PHYWE

Поставте мензурку об'ємом 250 мл на дротяну сітку.

Виконання роботи (1/9)

PHYWE

Обережне заповнення колби Ерленмейєра водою

Експеримент 1: Нагрівання води

- Наповніть колбу Ерленмейєра майже по вінця холодною водою.

Виконання роботи (2/9)

PHYWE

- Вставте термометр в гумову пробку з 2 отворами так, щоб занурювальний стрижень виступав майже повністю.
- Вставте довгу скляну трубку в пробку, так щоб вона знаходилась на одному рівні з дном пробки.
- Закрийте колбу Ерленмейера пробкою. Під пробкою більше не повинно бути повітря!

Виконання роботи (3/9)

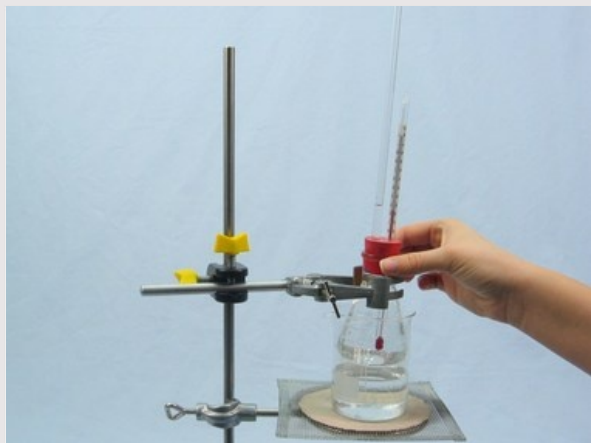
PHYWE

Відмітьте рівень води в скляній трубці.

Виконання роботи (4/9)

PHYWE

Закріплення колби Ерленмейєра
універсальним затискачем

Помістіть колбу Ерленмейєра в мензурку об'ємом 250 мл і закріпіть універсальним затискачем.

Виконання роботи (5/9)

PHYWE

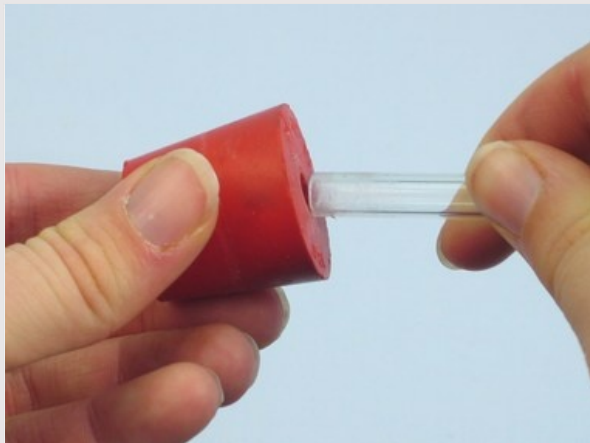

Виймання колби Ерленмейєра

- Нагрійте воду приблизно до 50 °C і запишіть показання термометра в Протоколі.
- Виміряйте зміну рівня води.
- Помістіть теплу колбу Ерленмейєра в мензурку з холодною водою (об'єм 400 мл) і запишіть свої спостереження.

Виконання роботи (6/9)

PHYWE

З'єднання трубки з пробкою

Експеримент 2: Нагрівання повітря

- Вилийте воду з колби Ерленмейера і висушіть її.
- Вставте коротку скляну трубку в гумову пробку з 1 отвором і закрийте колбу Ерленмейєра пробкою.

Виконання роботи (7/9)

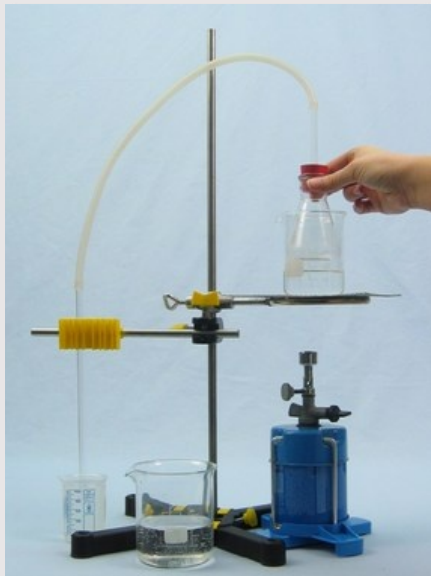
PHYWE

Закріпіть довгу скляну трубку в тримачі для скляних трубок так, щоб вона була занурена у воду (у мензурку об'ємом 100 мл).

Виконання роботи (8/9)

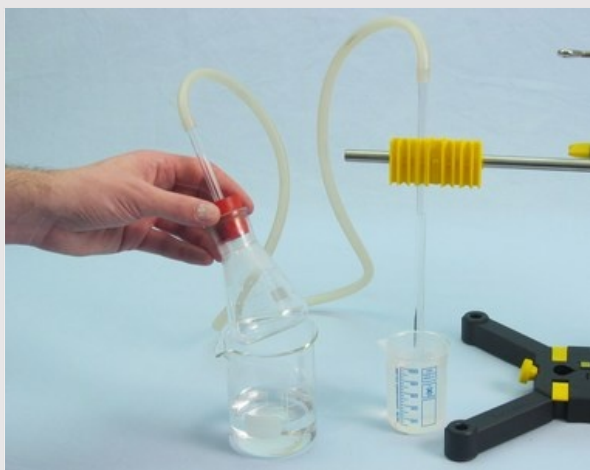
PHYWE

- З'єднайте обидві скляні трубки силіконовою трубкою довжиною близько 50 см.
- Занурте колбу Ерленмейєра в мензурку з гарячою водою (50 °C) і запишіть свої спостереження в Протокол.

Виконання роботи (9/9)

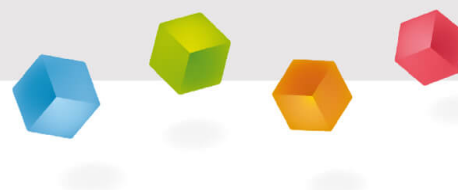
PHYWE

Охолодження води

- Потім занурте теплу колбу Ерленмейєра в мензурку з холодною водою і запишіть свої спостереження.
- Зачекайте, поки рівень води в скляній трубці або силіконовій трубці перестане змінюватися, і визначте висоту.

PHYWE

Протокол

Завдання 1

PHYWE

Запишіть свої спостереження під час нагрівання води:

Вода у скляній трубці...

- ☐ піднімається.
- ☐ опускається рівномірно.
- ☐ не змінюється.

✓ Перевірити

Зверніть увагу на зміну рівня води за 50 °C.

При 50 °C вода піднялася приблизно на

см.

✓ Перевірити

Завдання 2

PHYWE

Запишіть свої спостереження про охолодження води.
Будь ласка, вставте слова у тексті.

у скляній трубці . Він

попереднього рівня, коли вода знову досягає .

знову знижується

Рівень води

початкової температури

досягає

✓ Перевірити

Завдання 3

Що відбувається у другому експерименті,
коли колбу Ерленмейера занурюють у гарячу
воду?

Під час занурення в ,
 піднімаються по
 .

бульбашки повітря

скляній трубці

гарячу воду

✓ Перевірити

Що відбувається, коли колбу
Ерленмейера занурюють у холодну воду?

При в холодну воду
 піднімається в
 , а потім піднімається
по .

скляну трубку

вода

силіконовій трубці

зануренні

✓ Перевірити

Завдання 3

PHYWE

Що відбувається у другому експерименті, коли колбу Ерленмейера занурюють у гарячу воду?

Під час занурення в ,
 піднімаються по
.

☒ Перевірити

Що відбувається, коли колбу Ерленмейера занурюють у холодну воду?

При в холодну воду
 піднімається в
, а потім піднімається
по .

☒ Перевірити

Завдання 4

PHYWE

Зверніть увагу на рівень води в трубці.

Вода піднялася приблизно на см, коли повітря знову досягло початкової температури.

☒ Перевірити

Завдання 5

PHYWE

Як змінюється об'єм води залежно від температури?

води , коли підвищується і
 знову, коли температура знижується.

☒ Перевірити

Завдання 6

PHYWE

Як змінюється об'єм повітря зі зміною температури?

Об'єм збільшується при підвищенні .
 води під час дозволяє заздалегідь оцінити,
наскільки значним було збільшення об'єму.

☒ Перевірити

Завдання 7

PHYWE

Порівняйте зміни об'єму води та повітря після нагрівання.

води і повітря на початку експерименту в кожному випадку дорівнює колби Ерленмейєра. Об'єм силіконової трубки можна не враховувати, оскільки він не нагрівається на . Отже, як показує порівняння вимірянних значень, повітря набагато більше.

☒ Перевірити